

Begrundelse

Spørgsmålet har baggrund i det nylige mord i Guatemala på José Juan Gerardi, der er koordinator for den katolske kirkes menneskerettighedskommission. Ifølge diverse guatemalanske organisations oplysninger står general Rios Mont bag dette mord og andre overgreb på menneskerettighederne. Rios Mont ventes at være kandidat til præsidentvalget i Guatemala i 1999. Under Rios Monts tidligere styre foregik 295 af de 456 massakrer, der kostede 55.000 mennesker livet i Guatemala.

Svar (15/ 5 98)

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Fredsaftalerne, der blev underskrevet i december 1996 mellem Guatemalas regering og guerrillabevægelsen URNG, implementeres i tre faser. Den første fase dækkede de første 90 dage startende 15. januar 1997 og vedrørte bl.a. demobiliseringen af de tidligere medlemmer af URNG, påbegyndelse af en kraftig reduktion af hæren og nedlæggelse af de civile, paramilitære grupper knyttet til hæren samt etableringen af flere kommissioner, som har til formål at gennemføre de forskellige delaftaler. Den generelle vurdering er, at der har været tale om en succesfuld fase.

Den anden fase løb fra medio april til udgangen af 1997. I denne fase gik kommissionerne i gang med deres arbejde. Inden for samme periode blev der igangsat aktiviteter m.h.p. reintegration af de tidligere guerillasoldater fra URNG samt fortsat reduktion af hæren, som dog også i 1997 blev anklaget for flere menneskerettighedskrænkelser. Desuden blev der taget fat på mere generelle problemer af social og økonomisk art (for eksempel problemer mht. landbrugssektoren, udvikling af det civile samfund og hærens rolle). Den generelle vurdering er, at der har været tale om en relativt succesfuld fase, dog ikke på samme niveau som første fase. Den tredje fase løber fra 1998 til år 2000.

I en vurdering af realiseringen af fredsaftalerne er det vigtigt at være opmærksom på, at væsentlige sektorer i det guatemalanske samfund fortsat ikke (fuldt) har accepteret aftalerne. Andre grupper i samfundet, som grundlæggende er positive over for reformerne, ønsker af politisk-taktiske grunde ikke at støtte regering-

gen i gennemførelsen heraf. Regeringen står derfor over for en vanskelig opgave.

Et af de mest afgørende positive resultater i processen har været en markant demokratisering af det guatemalanske samfund ved inddragelsen af de oprindelige folk i reformprocesserne. Det er først nu, at den indianske befolkning, som samlet udgør en majoritet i landet, sidder med ved forhandlingsbordet. Mht. menneskerettighedssituationen anerkendes det, at der generelt er sket væsentlige fremskridt. Af mere konkrete positive resultater kan der bl.a. peges på følgende: I forbindelse med en modernisering af statsapparatet er den illegitime vold udøvet af statsapparatet, om ikke elimineret, så reduceret markant. Foreløbig er 6.400 ud af forventet 20.000 politifolk blevet trænet m.h.p. etableringen af en ny politistyrke. Den guatemalanske regering er gået i gang med reformering af retssystemet, men straffrihed er dog fortsat et alvorligt problem. Der er igangsat initiativer m.h.p. effektivisering af skattesystemet samt initiativer, der skal skabe klarhed med hensyn til de meget sensitive jordspørgsmål.

På nogle områder er de lagte planer ikke blevet realiseret i tilfredsstillende tempo. Der skal specielt peges på målsætningen om i år 2000 at have forøget skatteprocenten med 50 % fra 8% til 12% af BNP. Stigningstakten har ikke været tilstrækkeligt høj i den første periode, og målsætningen vil kun kunne nås til tiden ved en accelereret proces. Derfor er regeringens annullering i starten af 1998 af en ny ejendomsskat efter voldsomme protester fra især de store jordejere uheldig. Det guatemalanske parlaments langsommelighed har ligeledes forsinket en række af regeringens reformplaner. Væsentligt for fredsprocessens konsolidering og bæredygtighed er, at regeringen i den kommende periode kan komme igennem med yderligere reformer på centrale områder som modernisering af det administrative apparat, effektivisering og demokratisering af retssystemet samt fortsat afpolitisering af hæren. Et vigtigt middel hertil vil være yderligere egne statsfinansielle midler.

Ud fra en samlet vurdering har der siden indgåelsen af fredsaftalerne været tale om betydelige skridt fremad i et udviklingsland, der historisk har været præget af dybe sociale og etniske konflikter af økonomisk og politisk art. Det er den guatemalanske regerings vanskelige opgave at fortsætte denne proces. En opgave,